

Follo Geologiforenings jubileumstur

Av Reidun Øien

Foreningen vår var 35 år i 2009, og vi hadde ofte snakket om Island som reisemål. I jubileumsåret gikk drømmen i oppfyllelse! Flere av turdeltakerne hadde vært med siden oppstarten av foreningen i 1974! Vi var 30 personer, inkludert geologiprofessor Johan Petter Nystuen, og vi fløy til Reykjavik torsdag 25. juni. Etter kun 2 timer og 20 minutter landet vi på Keflavik. Ettermiddagen ble brukt til å se Reykjavik. Vi opplevde jordskjelv! Riktig nok bare 4,5 på Richters skala, men nok til at det var omtalt i avisen dagen etter!

Fredag 26. juni: Bussen hentet oss, og vi beveget oss sørvestover med Nystuen som guide og kjentmann, på en rundtur på Reykjaneshalvøya. Vi stiftet fort bekjentskap med den midtatlantiske ryggen, eplegrønn Aa-lava og blå alaskalupin. Det dype Kleifarvatn lå blikkstilte, mens vi lærte om moberg og "skrammelfjell". Krysuvik bød på svovelholdige kilder, et "Yellowstone" i miniatyr. Vann kokte og mudderpotter boblet. Vi kom i stemning med svovelduften fra sulfatarene!

Ved det grønne Grænavatn, et eksplosjonskrater, fikk vi også se de første av mange islandshester. Mot Grindavik gikk og kjørte vi på apalhraun, "vond" blokklava overgrodd av eplegrønn mose. Ytterst på Reykjaneshalvøya passerte vi grensen

Kleifarvatn med bordfjell. Foto: Reidun Øien.

mellom den nordamerikanske og den eurasiske platen på den midtatlantiske ryggen! I vindstille vær og 12 grader beundret vi en rekke spaltevulkaner og gikk på en enorm rullesteinsstrand, dannet av stormbølger.

Mens solen tittet fram, badet vi så i Blå Lagune, i det varme, salte spillvannet fra kraftstasjonen Svartsengi. Herlig med 39 grader!

Lørdag 27. juni: Vi dro nordover langs fjorden Faxaflói, et helt annerledes landskap enn det vi så dagen før! På grå basalt kjørte vi mot Borgarfjörður, et område med varme kilder. Deildartunguhver forsyner byen Borgarnes med geotermisk varmtvann, og vi spiste tomater dyrket i drivhus her. 14 grader i lufta ble til mer, der vi sto i vanndampen fra kokende vann. Spennende!

Dette er sagaland, og vi besøkte Snorre Sturlason på Reykholt i Borgarfjörður. En varm kilde dannet utendørsbad, og han hadde en underjordisk gang til sitt "Snorrelaug". Vår første opplevelse av Islands flotte fosser var Hraunfossar i Hvítá, der grunnvannet strømmer ut fra lavabankene i en flott canyon. Fluene kunne ikke dempe begeistringens over det vi fikk se! Her var det frodig vegetasjon.

Vi dro deretter en rundtur om Kalmannstunga og beundret det vakre landskapet. Fjellet Strutur er typisk moberg, eller palagonitt, dannet i en vulkan under innlandsisen. Nå så vi også Langjökull i all sin prakt. Etter passering av Egil Skallagrímssons Borg prøvde vi oss på et besøk i Borgarnes, men der var det et vikingarrangement og dårlig plass for busser! En fjerdedel av Island var tidligere dekket av bjørk, nå er det mose og alaskalupin som dominerer store områder. Lupinen ble innført for å motvirke jorderosjon! Mange

steder har man nå plantet bjørk, gran og furu. Island er et grasproduserende land, korn er det vanskelig å dyrke.

Søndag 28. juni: Vi skulle oppleve "Det gyldne triangel" og reiste forventningsfulle over hedene til Thingvallavatn, som er ekstremt kald og Islands største innsjø, og til Thingvallar, tingslettene. Et flott relieffkart viste skjoldvulkaner og et grabenområde, der man kan se fra den nordamerikanske platen til den eurasiske, avstanden blir 2 cm bredere pr. år! Thingvellir, der Alltinget holdt til i juni hvert år fra 930, ga oss nesten historisk gåsehud etter hvert som Nystuen entusiastisk tryllet fram bilder fra sagaen. Her har det vært lovsigemenn, goder, bødler og slektsfeider, opp til 1798. Det islandske flagget vaiet over oss, slik det har vært siden 1915, i blått, hvitt og rødt.

Lavaen i området er pahoehoelava, med fine strukturer på overflaten. Vakker skogstorkenebbpyntet fjellet. Høydepunktene sto i kø: Via det varme Laugarvatn ankom vi Haukadalur og opplevde geysiren Strokkur, med utbrudd hvert fjerde minutt, ved siden av den sovende store Geysir. Vi ble så fascinert

Thingvellir. Foto: Per Skrefsrud.

av synet at vi nesten ikke maktet å fotografere! Som om ikke dette var nok, besøkte vi deretter Gullfoss, et av Islands vakreste fossefall, i elva Hvítá. Lagene viste ulike sedimenter og lavabenker, et imponerende skue, med vakker humleblom og pågående fluer attåt! Dagen ble avsluttet med et besøk i Skálholt, Islands første bispesete fra 1056. Grumme saker har foregått også her! En liten rosin i pølsa tilslutt: Kerid, et vakkert krater nord for Selfoss. Hvilke farger!

Gullfoss. Foto: Per Skrefsrud.

Mandag 29. juni: Vi fikk oppleve enda en variant av dette utrolig vakre landskapet, ferden gikk sydøstover til kystsletta sør for Myrdalsjökull. Vi fulgte lavastrømmen Thjorsárhraun, den rant 130 km. for 8000 år siden, verdens største lavastrøm etter siste istid. Vi krysset elva Ølfusá, passerte Selfoss og elva Thjorsá, og så vakre Eyjafjallajökull foran oss. Ut over de grønne og frodige lisidene sprang fosser ned fra moberg og jøkler, Seljalandsfoss og den enda mektigere Skogarfoss, 60 m. høy. Mot sør så vi Vestmannaeyjar og skimtet Surtsey, som kom opp av havet i 1963. I vakkert vær satt vi ved fyret på halvøya Dyraholey, 120 m. over den svarte stranda, der Atlanterhavsbølger bryter. Vi skuet mot Myrdalsjökullen med vulkanen Katla, der man frykter et utbrudd. Nedenfor oss hekket lundefuglene!

Reidun Øien ved basalten på Dyraholey.
Foto: Freddy Øien.

vakkert beliggende kirke og utsikt til raukene Reynisdrangar.

Tirsdag 30. juni: "Dette blir en stor dag", sa Nystuen. Hva kunne vel overgå det vi hittil hadde opplevd? Med Hekla i fin positur nærmet vi oss bordfjellet Burfjell, med lavaplate på toppen. Vi fant lys pimpstein fra Hekla og tok inn på humpete fjellveier i ørkenstrøket nord for Myrdalsjökull. Bussen tok oss over fjellelver, med utsikt til rhyolittiske, taggete nuter og flate bordfjell fram til Landmannalaugar. Det er en innsunken vulkan, omgitt av de mest fantastiske moberg, i farger fra blått, grønt, lilla, rødt, rosa, oransje, gult, brunt til sort og hvitt! Det ble sterke synsinntrykk! Været var flott, så vi fikk oss en fottur oppover i Laugahraun, i glassbergarter, det blinket og skinte i obsidian overalt! I dampen på

Landmannalaugar. Foto: Reidun Øien.

Seljalandsfoss. Foto: Reidun Øien.

Høydepunktet, som tok pusten fra oss, var basaltlavaen i bukta østfor hullet i Dyraholey. Pahoehoe lavaen har størknet i praktfulle basaltsøyler, lignende et kjempemessig naturens orgel! Spektakulært! Vi plukket olivinbasalt og rhyolitt på stranda. Vi pustet ut i koselige Vik, med 300 innbyggere,

Basaltklippe ved Dyraholey.
Foto: Per Skrefsrud.

toppen plukket vi "Pelès svarte, glassklare tårer" så lenge vi bare hadde tid!

Vel nede på sletta igjen badet vi lykkelige i det varme grunnvannet i bekken! Hvilket velvære! På tilbaketuren til Hvollsvöllur humpet bussen seg via et eksplosjonskrater gjennom et trolsk og karrig landskap. Vi så igjen Hekla og lærte om pseudokraterer, såkalte rotløse kraterer, dannet av kokende vann og varm vanndamp i myrene og sumpene i området.

Onsdag 1. juli: Vi pustet ut den siste dagen med et besøk på Hlidarendi, der Gunnar ligger i haug. Vi beundret utsikten hans mot Eyjafjallajökull og Stori Dimon, eller Raudaskjær i Njåls saga. Dramatiske og blodige feider utspant seg her i gammel tid. I Selfoss tok vi en avstikker og fant sjakkspilleren Bobby Fischers beskjedne gravplass, en liten gravstein av marmor ved en hvit landsbykirke. Så gikk ferden ned til Eyrarbakki, et gammelt handelssentrum på den stormdominerte kysten. Det eldste huset er fra 1765. Den store helten herfra er Bjarni Herjólfson, som oppdaget Amerika før Leifur Eiríksson!

På vei tilbake til Reykjavik passerte vi Bláfjöll med alpinbakker. Vulkansystemet Brennisteinsfjöll har godt bevarte kraterer fra 4700 år tilbake, og vi klatret opp i

uventet tåke og sterke vindkast for å plukke med oss fargerike vulkanske bomber fra et eksplosjonskrater. Sola tittet fort fram igjen, og vi inntok en herlig lunsj på mosen i kraterområdet.

Torsdag 2. juli: Etter en uke med flott vær dro vi i vind og regn mot flyplassen. Etter 2 timer og 30 minutter landet vi på Gardermoen, til 32 varmegrader!

Vi hadde jo store forventninger til Islandstur, men alt oversteg våre håp og drømmer! Bra vær, god temperatur, alt som var planlagt, klaffet hele veien! En interessant, glad og disiplinert flokk fikk alt vi kunne ønske oss og fordøye, fra en utrolig inspirerende, kunnskapsrik og pedagogisk guide.

En tur med Johan Petter Nystuen kan sterkt anbefales for alle natur-, historie- og geologi-interesserte! Kanskje det blir en tur til Islands nordøstre del? Gruppa vår kom i alle fall hjem som helfrelste Islands-entusiaster!

Basaltgang mellom Europa og Amerika.
Foto: Marit Svenke.